

שואל ומשיב

שאלה: מה עיקר המצווה לספר בליל פסח ביציאת מצרים ולהגיד לילדים?
תשובה: מצוות עשה מהתורה לספר ביציאת מצרים בליל המישה עשר בניסן, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים, לכאר את החסדים הגדולים שגמל ה' לנו, הצילנו מיד המצרים ונקם בהם נקמתנו, ומפרש את האותות ומופתים שהראה ה' אז בארץ למעננו, ומאריך בהודאה לה' - הרי זה משובח.
 עיקר המצווה לספר לילדים, שנאמר (שמות יג, ח): "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים". אך גם למי שאין ילדים מצווה מהתורה שיוכר בלילה זה את יציאת מצרים, שנאמר (שם ג): "וזכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מכית עבדים כי בחוק יד הוציא ה' אתכם מזה".

כשתי מצוות נצטוונו בתורה להנך את הילדים: האחת ללמדם תורה, כדי שידעו להבין את העולם כראוי ולהיות עפ"י הדרכה אלוקית, ולהרגילם בקיום המצוות. השנייה, לספר להם ביציאת מצרים בליל הסדר. ולכאורה קשה, הלא היה אפשר לכלול את הסיפור ביציאת מצרים בכלל מצוות לימוד התורה, ומה נתוסף בליל הסדר? אלא שמגמת לילה מיוחד זה להעביר לילדים את יסודות האמונה שקודמים ללימוד התורה הרגיל. שידעו איך עם ישראל נוצר, וידעו שכחה ה' בישראל להיות לו לעם סגולה, והועיד לו תפקיד גדול לקבל את התורה ולהביא תיקון לעולם. שהרי הילדים הם שיצטרפו להמשיך לשאת את לפיד המסורת, את התפקיד הגדול שהועיד ה' לישראל, עד לתיקון השלם. זה המסר של ליל הסדר, וכל המצוות שבלילה זה נועדו לשם כך.
 החיוב ללמוד תורה נלמד מהפסוק בדברים פרק יא: "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם..." ולמדו הו"ל שהמחויב ללמד בנו צריך ללמוד בעצמו (קידושין כט). מכאן שעניינה העיקרי של התורה לא רק לרום את לומד התורה, אלא גם להשפיע ולהוסיף חיים בעולם. לכן הכליטה התורה את המצווה ללמד הבנים, שזאת עיקר מגמת התורה להשפיע טובה על כל ישראל בכל הדורות, ואדם שלומד על מנת ללמד - לימודו יסודי ועמוק יותר. וכן במצווה לספר ביציאת מצרים, הדגש הראשון להעביר את אחריות המסורת לבנים, ומתוך כך גם ההורים יעמיקו בהכנת תפקידם, להיות ראויים ליעוד הגדול של עם ישראל.

מפניני הפרשה - רעיון לתועלת החולה

אדם שוכב על ערש דווי, רתוק למיטת חוליו בבית החולים, ומגיעה ביקור הרופאים. הפרופסור, מוקף במתמחים צעירים. קורא את גליון המחלה, שואל כמה שאלות, ומתחיל להסביר. מסיר את השמיכה, מגלה את הבגד, מראה להם את הנגע. כולם גוהנים, סוקרים מתעניינים, שואלים ומקבלים תשובות. והחולה מרגיש כאילו היה מוצג במוזיאון. מי התיר להם לבנות אותו כך? מי נתן להם רשות? וזה אכן אסור, סובר בעל "ציץ אילעוזר" זצ"ל. כיון שזו הלבנת פנים שאינה לתועלת החולה, אף אם היא לתועלת המתמחים. הרב הביא ראייה מדברי הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל שכתב, לכן סיים הכתוב: "זאת תורת נגע הצרעת": "שכאמת הוא בזיון גדול לאדם, שיתקצבו תלמידים רבים ויביטו על בשרו ונגעו. ודאי בעניינים אחרים אסור לעשות כן, ולהבין את פני החולה. אבל זאת תורת הצרעת, שייגע לו כפרה על שהלכין הוא פני חבירו". לכן בוודאי שאין להתיר לבנות את החולה, כדי שתהא תועלת לאחרים. וכלפי מה דברים אמורים? ספק אם נוכל לתקן את העולם, אבל את עצמנו, יכול נוכל. פעמים רבות מוכיחים אנו את בנינו או את תלמידינו. והלכה פסוקה היא: "המוכיח את חבירו, בין בדברים שבינו לבינו בין בדברים שבינו לבין המקום, צריך להוכיחו בינו לבין עצמו". אין שום היתר להוכיחו ברבים ולביישו בכך. "מפני מה זכה ירבעם למלכות, מפני שהוכיח את שלמה. ומפני מה נענש, מפני שהוכיחו ברבים". אבל לעיתים מתירים אנו לעצמנו, להוכיחו ברבים כדי שישמעו אחרים וייראו, ולא יעשו כמעשיו. אבל יש לדעת שאין שום היתר להועיל לזה, על השבון בזיונו של זה! ובוודאי שיש איסור ללעוג לאחרים ברבים, וידוע שהלבנת פנים ברבים, המנשלת האדם מהעולם הבא

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

אידה דינה וטורי בת כיריה ע"ה	סולמנה בת לאה כהן ע"ה
אורנה בת מרים ורהמים פריגל ע"ה	אסתר בת מרים כהן ע"ה
יהודית בת כנפטה חדד ז"ל	קרן בת יפה נגר ז"ל
לאה בת אסתר ע"ה	הנירטה חסיה בת בתיה אורבך ז"ל
מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה	

מפניני הפרשה - מאמר

עוד נמצא את האוצר

בתחילת כיבוש הארץ, כששלח יהושע מרגלים ליריחו העידה רחב לפניו: "יְדַעְתִּי כִּי נָתַן ה' לְכֶם אֶת-הָאָרֶץ וְכִי נִפְלְאָה אִימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִמְגַּו פְּלִיִּשְׁכֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם... שְׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר-הוֹכִישׁ ה' אֶת מִי יָם סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשָׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי... וְנִשְׁמַע וַיָּמִס לְבַבְנוּ וְלֹא-קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי יֵה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת" (יהושע פרק ב') ואכן הנוהלים את הארץ זכו ברכוש רב, כהבטחת משה רבנו: "...לָתֵת לָךְ עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת אֲשֶׁר לֹא-בִנְיָתָ: וּבְתָמִים מְלֵאִים כְּלִטּוֹב אֲשֶׁר לֹא-מֵלֶאֱתָ..."

אדם מישראל שהיה מבני דור המדבר, זוכה לאחר עשרות שנים של נדודים, בהם אומנם אכל 'מן' מן השמים ושתה 'מי מבאר' חסה בחסותם של 'ענני הכבוד' והלך לאור 'עמוד אש', אבל בתוככי ליבו שאף לימים שיהיה לו בית משלו מעין - אהוזה משפחתית קמנה.

הנה הגיע היום המיוחד, הארץ נכבשה, הנחלות חולקו והוא זכה למימוש שאיפתו, וקיבל 'וילה' כפרית יפה הבנויה מאבני גזית, עם חדרים רבים, סלון גדול ומטבח מרווח, ובגינה עצי תאנים ושיחי גפנים. שמחתו גדולה וכפרט שהוא לא היה צריך לעמול עבוד זה, אלא קיבל הכל מן המוכן, בגדר של: "רשע יכין וצדיק ילבש" (איוב כו - ז'). אולם בוקר אחד כשהוא קם משנתו הוא רואה על הקיר כתם אדמדם, ומיד נזכר - 'נגעי הביתם'.

בלי השק ובהוסר ברירה הוא הולך אל הכהן ואומר לו: "כנגע נראה לי בבית", והכהן מצווה לפנות את הבית לפני שהוא יבוא לראות את הנגע.

הוא מגיים את כל משפחתו ואת שכניו, והם מתחילים לרוקן את הבית, ומוציאים החוצה את הכל. כלי מטבח, שולחן וכסאות, סלון, מיטות, ספריות ארוגות וכו'. הוא מביט בבית ומרגיש שעולמו הרב עליו.

הכהן מגיע, רואה את הנגע ומחליט להסגיר את הבית למשך שבעה ימים. שבעה ימים של מתה עוברים על בעל הבית, בשבעה ימים אלו הוא מתאמץ בתפילה לה' יתברך: "ריכונו של עולם עשה נא כרחמיך שהנגע יעלם כמו שבא..." הוא לא מסתפק בזה, הוא נודר לצדקה ועושה תעניות וגם והוא רץ מצדיק לצדיק ומבקש ברכה.

אבל לאחר שבעה ימים, שב הכהן והנה - פשה הנגע. בעל הבית מתוח, אבל הכהן מרגיעו ומצווה להסיר את כל הטיה מהבית, להסיר את האבנים הנגעויות ולהניח אבנים אחרות תחתיהן. תקוותיו של בעל הבית שוב עולות, אך למחרת שב הנגע ומופיע. גזר הדין נחרץ: יש לנתון את הבית עד יסוד.

אותו אדם ומשפחתו עיצובים מאוד, הם בוכים על מר גורלם, ומתחילים להפש מקום חילופי לגור בו. הפועלים באים הורסים את הבית, והנה תוך כדי הריסת הבית כשהפועל מכה בגרזן, נשמע צליל מתכתי חד, ומבין שברי האבנים מנצנצים להם מטבעות זהב ויהלומים.

חיוך של שמחה מתפשט על פניהם של כל בני המשפחה, איזה מזל שהרסו את הבית, איזה מזל שלא שמעו בשמים לכל התפילות והתחנות, הרי באוצר שמצאו יבנו בית נאה וגדול פי כמה, וירכשו עבדים ושדות לרוב.

אומנם כיום אין צרעת הבתים, אבל הדברים נכונים למכלול החיים, לכלל ולפרט. עוברים על הפרט ועל ההכרה מאורעות תמוהים וכואבים ויש להבין שמדובר במהלכים אלוקיים ולשאת תפילה שבמהרה "נמצא את האוצר".

בין אדם לחבירו

בנוסף לעבירה על האיסור לשמוע לשון הרע, הופך כל השומע לשון הרע למעשה שותף לעבירת דיבור לשון הרע, שהרי בעצם הקשבתו הוא מאפשר למספר לבטא את דיבוריו האסורים ולפיכך הוא שותף לחטאו של המספר. גם במקרה של מאזין יחיד, הל האיסור "ולפני עיוור לא תיתן מכשל" (ויקרא י"ט, י"ד) שהרי בפסוק זה נכלל גם האיסור להביא יהודי אחר לידי חטא ואם האדם מאזין ללשון הרע, הרי הוא זה האחראי למתן ההזדמנות למספר הלשון הרע לחטוא.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

פרץ עטיה ע"ה בן כוכבה ה"ו	רחמים בן שוקרולה דרשן ע"ה
אלכסנדר בן דוד (וייס) ע"ה	ר'ברוך בן איטו כישון ע"ה
ר' חזקיה בן מוזל הנימוב ז"ל	יעקב בן פרלה ברסימנמוב ז"ל
ר' מאיר בן אסתר תורג'מן ז"ל	אהרון בן הנה בן נעים ז"ל
יוסף (יום) אבישב בן מיכל אסתר עמידיו ע"ה	

שבת קודש פרשת מצורע שבת הגדול מפטירים

"וערבה לה' מנחת יהודה"
(מלאכי פרק ג' - ד')

בפ"ד ז' לחודש ניסן התשע"א
שנה עשרים וחמש גליון מספר 31
יצא לאור ע"י שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת השבת: 18:48
יציאת השבת: 19:45
זמן רבנו תם: 20:22

מהלכות פסח - ערב פסח עפ"י שו"ע ופוסקים אחרונים

עשיית מלאכה - הקדמה

יש מלאכות שאסור לעשותן בערב פסח אחר הצות היום, וזה משני טעמים:
 v כדי שלא יהיו טרודים במלאכה, וימנעו מהחכנות לפסח וליל הסדר.
 v בכל ימות השנה, אדם שהקריב קורבן, היה אותו יום כמו יו"ט שלו, ונאסר עליו בעשיית מלאכה. הואיל וזמן קרבן פסח החל מהצות היום אסור לעשות מלאכה מהתות היום, שאז הוא זמן הקרבת קרבן פסח.

עשיית מלאכה - פרטי הלכה

- א. בערב פסח אסור לעשות מלאכה מהצות היום, ויש מקומות שנוהגים לא לעשות מלאכה מלפני הצות. האיסור בעשיית מלאכה בערב פסח אחר הצות הוא, כמו בחול המועד, לכן לדוגמא: מלאכת דבר האבד, או מעשה שאינו מעשה אומן ויש בו צורך המועד, מותר.
- ב. במקום צורך גדול יש להקל בנושא עשיית מלאכה אחר הצות, כי איסור זה בזמן הזה קל יותר מאיסור מלאכה בחול המועד.
- ג. האיסור חל על מלאכה גמורה, כגון לתפור בגדים חדשים, בין בשכר בין בחינם. אולם לדוגמא: מותר לתקן לצורך המועד בגד שנקרע, אפילו מעשה אומן, בין לעצמו בין לאחרים, ומכל מקום אין ליטול שכר על תיקון לאחרים, אלא אם כן הוא מעשה הדינו.
- ד. לכתחילה צריך להסתפר, להתגלה ולגזוז הציפורנים לפני הצות היום, ומי ששכח יכול לקצוץ ציפורניו לאחר הצות, וכן נוהגים להקל ולהתגלה בבית במכונה חשמלית, אך להסתפר אסור כי אם על ידי גוי.
- ה. מותר לצחצה נעליו במשחת נעלים ולהכריסם לכבוד יום טוב. ומותר לגחץ הבגדים במגהץ הם.
- ו. מותר לגחץ הבגדים במגהץ הם, ומותר לכתוב ספרים דרך לימוד, אפילו אין בהם צורך המועד, ומותר לצלם במצלמה וכדומה.

אכילת חמין ומצה - פרטי הלכות

- א. בערב פסח מותר לאכול חמין עד סוף שעה רביעית בשעות זמניות, ומותר בהנאה עד סוף שעה המישיית בשעות זמניות. יש אומרים כי היום נחשב מעלות השחר עד צאת הכוכבים, ויש אומרים מורית השמש עד שקיעתה, וכל אחד ינהג בזה על פי מנהגו.
- ב. מותר לאכול מצה בליל יד' בניסן, ומעמוד השחר ביום יד' בניסן אסור לאכול מצה, כדי שיאכל המצה לתיאבון בליל פסח. יש נוהגים להימנע מאכילת מצה מהלילה, מזמן בדיקת חמין, יש שנוהגים להימנע מאכילת מצה מראש חודש ניסן ויש נוהגים שלושים יום לפני פסח.
- ג. מותר לאכול תבשילים מקמח מצות שנמחן לפני ליל יד' בניסן, שלא היה עליהם שם מצה בערב פסח. וטוב לכשלים לפני ערב פסח.
- ד. אפילו לספרדים שמותר להם לאכול מצה עשירה בימי פסח, בערב פסח, משלש שעות זמניות לפני צאת הכוכבים, אסור לאכול יותר מ"כביצה" (כ 56 גרם) ממנה, כדי שאכילת המצה בליל פסח תהיה לתיאבון. פחות מזה מצד הדין מותר, אבל אין להקל בזה אלא במקום צורך גדול.

שריפת חמין

- א. אחרי אכילת החמין בערב פסח, יש לצחצה את השיניים היטב.
- ב. החמין מותר בהנאה עד סוף שעה המישיית מתחילת היום בשעות זמניות, עד זמן זה מותר להאכילו לבעלי החיים שברשותו, כדומה.
- ג. צריך לשרוף את החמין ולבטלו כל זמן שהוא מותר בהנאה. טוב לשרוף את החמין בשעה מוקדמת ולא לחכות לסוף הזמן. לפני שריפת החמין, טוב לומר "לשם יהוד". ואין לברך על הביעור כיון שהברכה על הבדיקה כוללת את שריפת החמין.
- ד. נוהגים לשרוף החמין ואחר כך לבטלו ולומר "כל המורא...", מי שאינו מבין ארמית יאמר: "כל חמין ושאר הנמצא ברשותי שראיתו ושלא ראיתו, שביערתו ושלא ביערתו יהא בטל וחשוב כעפר הארץ".
- ה. מעיקר הדין מותר להשאיר חמין בבית על ידי מכירתו לגוי, דרך הרבנות הראשית כמקובל, עם כל זאת טוב ונכון שלא להשאיר בבית חמין ממש, אלא אם כן יש לאדם הנות ובה הרבה חמין. לכן טוב לתכנן כבר מראש חודש ניסן, שכל החמין יאכל עד ערב הפסח, ולא יקנה יותר מוצרי חמין.
- ו. מהיות טוב אף מי שאינו מניח בבית חמין ידוע, ימכור את החמין לגוי דרך הרבנות, מהשש שמא נשאר באיזה מקום ולא אדעתיה.
- ז. לפני זמן איסור חמין מותר לזרוק את החמין באשפה ברשות הרבים, ומפני "כבוד הלאה" טוב לעוטפו בנייר.
- ח. אם החמין נשאר באשפה אפילו אחרי זמן איסורו, אין צורך לבערו, אך אין להשליך חמין בחצר, ואפילו לא בפח האשפה הפרטי שבהצר.

הכנת כליות

- א. מצווה מן המובחר למי שיכול, לאפות "מצת מצוה" בערב פסח אחר הצות, שהוא זמן הקרבת קורבן פסח, אך לדעת כולם אין זה מעכב.
- ב. מצווה על כל אדם לטהר עצמו ברגל, לכן יש להשתדל לטבול במקווח בערב חג, וטוב שתהיה טבילתו אחר הצות או כשעה לפני הצות.
- ג. ישתדל אדם לסדר שולחנו מבעוד יום, וללכת מוקדם לבית הכנסת. ומנהג טוב לקרוא סדר קורבן פסח אחרי תפילת מנחה, וטוב לקרא בבית הכנסת את סדר קורבן פסח, ע"ב מסעות וכן נוסח ר"ש מאוסטרופולי, ויכול לקרוא אותם גם בביתו לפני מנחה.

פינת העורך

"ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אהותכם" (יד' לד') כתב רבי משה מקוברין: אמרו חז"ל בערכין מז. שהנגעים באים "על שבעה דברים" ובהם "גמות הרוד" (הגאווה). לכן פוגעים הנגעים בבתים ובבגדים, שהם גורם מרכזי למידת גאווה וההתנשאות על הזולת. טבע האדם להתנאות בביתו ההודר ובבגדיו המפוארים. לכן, כאשר פוגעים בהם הנגעים, נותן האדם אל ליבו שראוי לו להתרחק מן היהירות והגאות ולדבוק במידת הענווה והצניעות, אשר מרבה אהבה ואהוה ורעות בין אדם לחברו...

מרכות מכל הלאה

מזל טוב וברכות מעומק הלב ליהונתן ישראל ורינה אוריה גלבנד הי"ו לרגל נישואיהם. להם ולמשפחותיהם משפחת גלבנד הי"ו ומשפחת גדליה הי"ו. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתיזכו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

מרכות מכל הלאה

מזל טוב וברכות מעומק הלב לשאול וקרן מלקר הי"ו לרגל נישואיהם. להם ולכל בני משפחותיהם הי"ו. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתיזכו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

'משנה ברורה'

במשנה ברורה בס"ק יז' כתב שאם אין מי שיקרא את המפטיר אלא אדם שכבר קרא בספר הראשון, יכול הוא לקרוא את המפטיר, אבל לא בספר השני, אלו יגללו את הספר הראשון למקום קריאת המפטיר. והוסיף עוד פרטי הלכה בעניין זה.

"... אין לקרות למי שעלה באחרונה שיעלה הוא גם כן למפטיר בספר השני אפילו אין שם אחר שיודע להפטיר דנראה כמטיל דופי בספר תורה ראשונה מפני שהיא חסרה או שאר פסול אלא יגללו הספר תורה ראשונה עד שיגיעו לשם.

ואם ירצו לקרות למפטיר מהקראים שקודם האחרון המ"א מתיר דאין שייך פגם אלא כשקורא בשניהם זה אחר זה דיאמרו למה לא קרא בראשון אלא שחסר הפרשה בו אבל כשהפסיק בינתים באיש אחר הוה ליה עתה כקורא מחדש והב"ח אוסר וכן מצדד הא"ר לדינא מטעם דאכתי יאמרו דנודע עתה פסולו של הספר ראשון ולכך קרא באחרת ואך בשמחת תורה מצדד הא"ר דיש להקל בזה כהמ"א דמותר לקרות לחתן בראשית מי שעלה כבר בס"ת ראשונה מחמת דיש לו עוד סניפים להתיר שם:

'ילקוט יוסף'

בספר ילקוט יוסף בסימן קמ"ד סעיף ג' כתב שבמקום צער, יש מקילים להעלות אדם אחד לשני ספרי תורה.

"אין קורין לאדם אחד בשני ספרי תורה, שנראה כמטיל דופי בראשון, ואפילו בשני עניינים. ומכל מקום מי שכבר קנה עליית שישי, וקנה גם כן עליית מפטיר בשבת וראש חודש שיש בו שני ספרי תורה, ובא לעלות למפטיר, יש מקילין בזה כשיש לו צער אם לא יעלה, וכל שכן שיש להקל בזה באופן שכבר עלה, דשוב לא ירד."

'כף החיים'

בספר כף החיים בס"ק כב' הדגיש שבספר תורה אחד, אין איסור לאדם אחד לעלות לתורה פעמיים, כמו שקורה מידי פעם בבית הכנסת שאדם עלה כאחר משבעה עולים, ואחרי כן עולה באותו ספר תורה למפטיר.

"מיהו בספר תורה אחת כגון בכל שבתות השנה, שפיר דמי שעלה למניין הקראים יכול לעלות להפטיר בספר תורה אחת, אעפ"י שקורא בשני עניינים, ואין כאן משום חששא דטירוף הדעת, כיוון שאינו קורא בדילוג..."

'פסקי תשובות'

אולם בספר פסקי תשובות בסימן קמ"ד אות ב' הביא את דעת הרמ"א שבשבת אין להעלות אדם לשני עליות, אפילו באותו ספר תורה, אך מסיבה אחרת והיא: משום כבוד עם הדרת מלך.

"אין קורין לאדם אחד בשני ספרי תורה, משום פגמו, שנראה כפוגם ומטיל דופי בראשון. וברמ"א (סימן רפ"ב סעיף ה') ועוד פוסקים (שם) מבואר שגם בספר תורה אחד אין קורין לאדם אחד לשני עליות או לעליה ולמפטיר, והטעם משום כבוד עם הדרת מלך, והדר הוא שיהיה שבעה גברי בשבעה עליות ולמפטיר עוד עולה.

לכן כתב שבמקום הצורך כגון כהן שעולה לעליית כהן, אבל יש לו "יאר צייט" ורצה לעלות לעליית מפטיר יש להקל ולהתיר לו לעלות.

"וכיון שהטעם הוא משום כבוד עם הדרת מלך, לכן כתבו הפוסקים דכשיש צורך מקילים בזה, וכגון בשבת חזון שנהגים בכמה מקומות שהרב עולה גם לעלייתו הקבועה (שלישי או שישי) וגם למפטיר, וכן כהן או לוי שעלו בתחילה, ויש להם יא"ר ציי"ט יכולים לעלות שוב למפטיר, וכן כל אדם שקנה עליית מפטיר, ובטעות כיבדו אותו בעליה, יכול לעלות שוב למפטיר."

לא מעלים אדם בשתי עליות בשני ספרי תורה מקור בתלמוד

מדברי הגמרא במסכת יומא דף ע. עולה שבקריאת התורה, אין להעלות לתורה אדם אחד לשני ספרי תורה, זאת משום שיש חשש שיאמרו שהספר הראשון שקרא בו פגום.

ומי חיישין לפגמא? והאמר רבי יצחק נפחא: ראש חודש טבת שחל להיות בשבת מביאין שלש תורות, וקורין אחת בענינו של יום, ואחת של ראש חודש (טבת) ואחת של חנוכה! - תלתא גברי בתלתא ספרי - ליכא פגמא, חד גברא בתרי ספרי - איכא פגמא.

פסיקת הרמב"ם

כן פסק הרמב"ם להלכה בהלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יב' הלכה כג'. "ולא יקרא איש אחד עניין אחד בשתי תורות שמא יאמרו ספר ראשון פגום היה ולפיכך קורא בשני".

פסיקת הטור

וכן פסק הטור בסימן קמ"ד: "אין קורין לאדם אחד בשני ס"ת משום פגמו של ראשון שלא יאמרו חסר הוא אבל שלושה גברי בשלושה ספרים כגון ראש חודש טבת שחל להיות בשבת לא הוי פגימה".

'בית יוסף'

הבית יוסף בסימן קמ"ד, מביא שיש פוסקים אשר דייקו מדברי הרמב"ם שדווקא בעניין אחד לא, אבל אם הקריאה היא בשני עניינים מותר להעלות אדם אחד לשני ספרי תורה. אולם דוחה דיוק זה.

"ודע דהרמב"ם ז"ל בסוף פרק יב' מהלכות תפילה (הלכה כ"ג) כתב בלשון הזה: לא יקרא איש אחד עניין אחד בשתי תורות שמא יאמרו ספר ראשון פגום היה. ויש רוצים לדקדק מלשון זה דבשני עניינים מותר לקרות איש אחד בשתי תורות. וטעות הוא בידם שאם כדבריהם הוה ליה לשנויי שאני התם דתלתא ענייני גינהו ומדלא משני הכי אלא שני חד גברא בתרי ספרי איכא פגמא משמע בהדיא דאפילו בתרי ענייני דומיא דההיא דראש חודש טבת איכא פגמא. ומה שכתב הרמב"ם ז"ל עניין אחד היינו משום דבשני עניינים אין קורין בתורה בספר אחד וכמו שכתב בתחלת הפרק (ה"ח) הקורא יש לו לדלג ממקום למקום בעניין אחד כגון אחרי מות ואך בעשור והשתא קאמר דאפילו בענין אחד דבספר אחד שרי לקרות חד גברא בתרי ספרי לא יקרא משום פגמו של ראשון..."

פסיקה להלכה בשו"ע

וכן פסק מרן להלכה בשו"ע בסימן קמ"ד סעיף ד':

"אין קורין לאדם אחד בשני ספרי תורה, משום פגמו (פירוש שנראה כפוגם ומטיל דופי בראשון) של ראשון, אבל שלושה גברי בשלושה ספרים, כגון: ר"ח טבת שחל להיות בשבת, ליכא משום פגם".

'ערוך השולחן'

בערוך השולחן בסימן קמ"ד סעיף ז' הביא מחלוקת אחרונים אם יכול לעלות בספר הראשון ובספר השלישי.

"ומזה למדנו שאיש אחד יכול לעלות לתורה שני פעמים ואין זה ברכה לבטלה דכיון שהברכה היא בשביל כבודה של תורה לכן בכל פעם שעולה מברך כמו כהן הקורא שני פעמים כשאין לוי כמו שכתב בסימן קל"ה ורק בשני ס"ת אין לאדם אחד לעלות ואפילו בשני עניינים כדי שלא יאמרו שהראשונה היתה פגומה אבל בס"ת אחת יכול לעלות שני פעמים וה"ה שיכול לעלות בראשונה ובשלישית דכיון שהפסיק בשנייה ליכא פגם וזה שאומר שלושה גברי אורחא דמילתא קאמר (מגן אברהם סק"ג) ויש מי שמגמגם בזה (א"ל רבה) ובכלל אין לעשות כן שאחד יעלה שני פעמים אלא בשעת הדחק..."

קול ששון

המסכה

פרשת מוציא

הבשורה שבנגעי בתים

פרשת נגעי הבית פותחת בלשון בשורה "כי תבאו אל ארץ כנען... ונתתי נגע צרעת". גם הלשון "ונתתי" מלמדת שיש מתנה בדבר. מהי הבשורה ומהי המתנה? הו"ל דרשו וביארו שעניין נגעי בתים הם אות ופלא, שאינם מתרחשים לשום אומה אחרת. היות והקדוש ברוך הוא בחר בעם ישראל, ומאחבתו לבני ישראל בקש למנוע מהם המא לשון הרע, לכן באים נגעי בתים להחזירם בתשובה וכך מתכפרים הם מעוונותיהם לפני שילקו בגופם.

עוד טוב ממון כנגעי צרעת הבתים והוא, שעל ידי נתיצת הבתים יגלו ישראל את פסלי העבודה הזרה שטמנו הכנענים וישמידום וכך יהיו נקיים מעבודה זרה, וכן יגלו את אוצרות כספם וזהבם של הכנענים שהחביאו בקירות כדי שלא יפלו לידי ישראל בכבוש ארץ כנען.

לבנות בית נאמן

סיבה נוספת היא לטהר את הארץ מטומאת עבודה זרה. הכנענים שישבו בארץ ישראל עשו את כל מעשיהם לשם עבודה זרה.

גם את בתיהם בנו כך, שבתחילת הבניה הניחו את האבן הראשונה לשם עבודה זרה, ולפיכך שרתה רוח טומאה בארץ ישראל. כדי שתיטהר הארץ מטומאתה, וכדי שישכנו בני ישראל במקום של קדושה וטהרה - לקו בצרעת הבתים שהיו של הכנענים. בית שנתגלתה בו צרעת יש לנתץ אותו ואחרי כן, שבים ולבנותו מחדש מחומרים חדשים, כך יבנה הבית בקדושה וטהרה וכך יזכו ישראל שה' יתברך ישרה שכנתו בתוכם.

מדה כנגד מדה

צרות עין גורמת לנגעי צרעת שיבואו על האדם, ונגעו הוא מידה כנגד מידה. כשבאים אל אדם שהוא צר עין ומבקשים ממנו להשאיל איזה כלי מכליו - הוא מסרב להשאילו בטענה שאין לו את הכלי המבוקש, ביתו של אותו אדם לוקה בצרעת, ועליו לפנות את כל כליו מהבית, כדי שלא יטמאו. עליו להיעזר בשכנו שיבואו ויסיעו לו בהוצאת הכלים. כמובן, שאז מתגלה קלטו וכולם רואים שיש לו את אותו כלי. בושח זו תביא אותו לתשובה, ולהכרה כי מה שה' נתן לאדם ממון ונכסים, הוא גם כדי לעשות בו חסד עם הבריות.

שאלות מהפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ה' (המשך)

6. "וכלי חרש אשר יגע בו הזב ישבר..." (פרק טו') באיזה מגע מדובר?
 - א. היסמ - תזווה.
 - ב. אפילו מגע קל מחוץ לכלי.
 - ג. אפילו מגע עם כפפות.
 - ד. מגע עם שתי ידיו.
7. "תפטר לו שבעת ימים לתהרתו..." (פרק טו') כיצד היא ספירת בימים?
 - א. ספירת שבועה ימים רצופים.
 - ב. ספירת שבועה ימים יום בשבוע.
 - ג. לא משנה הסדר של שבעת הימים.
 - ד. ספירת שבועה ימים ולא לילות.
8. "...ותת-פלי-שערך ונלח..." (פרק יד') איזה שיער צריך לגלח?
 - א. את השיער שמסביב לנגע.
 - ב. כל שיער שמכונס במקום אחד.
 - ג. כל שיער שהוא גלוי ונראה.
 - ד. תשובות א' וב' יחד נכונות.

שאלה עפ"י פירוש הספורנו - כיתות ד' עד ה'

9. "...ותחין בפנים וטהר..." (פרק יד') מה מותר לו אחרי טהרה זו?
 - א. להחליף את הבגדים שלבש בצרעתו.
 - ב. הוא טהור לכל דבר ועניין.
 - ג. מותר לו לבא אל תוך מחנה ישראל.
 - ד. לסדר את שערו הפרוע.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא כיתות ז' ו ח'

10. "תתנגע בכשר הזב וכפס כגדיו..." (פרק טו') באיזה איבר יגע?
 - א. ברגלי הזב או כידיו.
 - ב. כפניו של הזב.
 - ג. באחד מאיבריו ולא משנה איזה.
 - ד. תשובות א' וב' נכונות.

לימוד פורה ומהנה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. על פי מי נעשית טהרתו של המצורע?
 - א. על פי הכהן.
 - ב. על פי הרב הראשי במקום מגוריו.
 - ג. על פי שלושה כוהנים מומחים.
 - ד. על פי כהן, רב ורופא ביהד.
2. 'בוהן' לאיזה 'אצבע' הכוונה? (בוהן ידו הימנית ובוהן רגלו הימנית)
 - א. אגודל.
 - ב. זרת.
 - ג. קמיצה.
 - ד. אצבע.
3. כיצד עוזרים לנו נגעי הבתים לבנות בית נאמן?
 - א. החשש מהנגעים מונע רכילות בבית.
 - ב. הם לא עוזרים לבית נאמן.
 - ג. בהריסת הבית מסורים אבן שהונחה לעבודה זרה.
 - ד. א' וג' נכונות.
4. על איזה מקומות של המצורע המטהר נותן הכן מדם האשם?
 - א. תנוך אוזנו הימנית.
 - ב. על בוהן ידו ורגלו הימנית.
 - ג. על תנוך אוזנו ומסביב לפיו.
 - ד. תשובות א' וב' יחד נכונות.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ה'

5. "תת הפות יקצע מבית סביב..." (פרק יד') את מה מקציעים?
 - א. את הבית והחצר שמסביב.
 - ב. את כל הקירות בחיקף הבית.
 - ג. את המיח מסביב לנגע.
 - ד. את כל המיח הפנימי בבית.

התשובות הנכונות פרשת שמיני הם:

1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

